

JAMIYATIMIZDA AYOLLARNING TUTGAN O'RNI VA ULARGA BERILGAN
IMKONIYATLAR

*O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi Huquqbuzarliklar profilaktikasi faoliyati
kafedrasida o'qituvchisi mayor*

G'aniev Farrux Taxirjanovich

O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi 117-guruh kursanti

Kaipbaeva Zaxira Muratbaevna

Annotatsiya. *Mamlakatimizda ayollarning ijtimoiy-iqtisodiy holatini yaxshilash, ularning tadbirkorlik faolligini oshirish, kasb-hunarga o'qitish va bandligini ta'minlash, iqtisodiyotni rivojlantirishda ishbilarmon ayollarning rolini yanada oshirish. Inson kapitali, inson huquqlari, gender tengligi va barqaror rivojlanish bugungi kunda dolzarb bo'lgan o'zaro bog'liq masalalar zanjiridir. Gender tengligi o'z-o'zidan muhim bo'lib, u ayollarning jamiyat taraqqiyotidagi roli va inson salohiyatining mehnat unumdorligiga kuchli ta'sirida namoyon bo'ladi. Ushbu maqolada ayollar mehnat bozorini takomillashtirish, ayollarning ijtimoiy-iqtisodiy faolligini oshirish siyosatini davom ettirish bilan bog'liq masalalar tahlil qilinadi va ushbu tahlillar asosida xulosa va takliflar shakllantiriladi.*

Kalit so'zlar: *inson kapitali, mehnat bozori, gender tengligi, iqtisodiyot, jamiyat, kasb ta'limi, inson huquqlari, hayot sifati.*

Аннотация. *Улучшение социально-экономического положения женщин в нашей стране, повышение их предпринимательской активности, обеспечение профессиональной подготовки и занятости, дальнейшее повышение роли деловых женщин в развитии экономики. Человеческий капитал, права человека, гендерное равенство и устойчивое развитие—это цепочка взаимосвязанных вопросов, актуальных сегодня. Гендерное равенство важно само по себе, оно проявляется в роли женщин в развитии общества и сильном влиянии человеческого потенциала на производительность труда. В данной статье будут проанализированы вопросы, связанные с совершенствованием женского рынка труда, продолжением политики повышения социально-экономической активности женщин, на основе этих анализов будут сформулированы выводы и предложения.*

Ключевые слова: *человеческий капитал, рынок труда, гендерное равенство, экономика, общество, профессиональное образование, права человека, качество жизни.*

Abstract. *Improving the socio-economic situation of women in our country, increasing their entrepreneurial activity, providing vocational training and employment, further enhancing the role of businesswomen in economic development. Human capital, human rights, gender equality and sustainable development are a chain of interrelated issues that are relevant today. Gender equality is important in itself, it manifests itself in*

the role of women in the development of society and the strong influence of human potential on labor productivity. This article will analyze issues related to the improvement of the women's labor market, the continuation of the policy of increasing the socio-economic activity of women, on the basis of these analyses, conclusions and proposals will be formulated.

Keywords: *human capital, labor market, gender equality, economy, society, vocational education, human rights, quality of life.*

Dono xalqimiz doimo ayollarni e'zozlab kelgan, ayollarga yuksak hurmat bilan yashash yurtimizning azaliy qadriyatiga aylangan. Buni Qur'onning eng katta boblaridan biri "Niso", ya'ni "ayollar" deb nomlanganligi ham tasdiqlaydi. Ushbu surada Alloh erkaklarni ayollarga adolatli munosabatda bo'lishga chaqiradi.

Muqaddas hadisda ayollarga ham har doim yaxshilik qilish buyurilgan. Imom Buxoriy, Imom Moturidiy, Beruniy, Ibn Sino, Amir Temur, Alisher Navoiy, Bobur Mirzo, buyuk ajdodlarimiz va ma'rifatparvar ajdodlarimiz ham ayollarning tinch, mustahkam va farovon oilada, farzand tarbiyasida tutgan o'rni va ahamiyati haqida ta'lim berdilar. bu sir beqiyos ekanligini kim ta'kidladi?

Bugungi kunda xotin-qizlar jamiyatimizdagi o'zgarish va yangilanish jarayonida, boshqaruv tizimida, tadbirkorlik, fan, sog'liqni saqlash, madaniyat va san'at sohalarida, mahallalarda fidokorona mehnat qilmoqda. (Mirziyoyev, 2022).

So'nggi yillarda erishilgan yuqori iqtisodiy o'sish sur'atlari tufayli O'zbekiston gender tengsizligini kamaytirishda bir muncha yutuqlarga erishdi. Shu bilan birga, bir qator demografik va tarkibiy muammolar mavjud bo'lib, ulardan biri ayollarni iqtisodiy faoliyatga jalb qilish samaradorligining etarli emasligi.

Sohada amalga oshirilayotgan islohotlar mamlakatimizning xalqaro reytinglardagi o'rniga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda, Jahon bankining ayollar, biznes va huquq ko'rsatkichlari bo'yicha O'zbekiston 27 yilda ayollar huquqlari va gender tengligi bo'yicha muhim islohotlarni amalga oshirgan 2020 mamlakat qatoriga kiradi. 134 mamlakatdan 190-o'rinni egallab, 5 o'ringa ko'tarildi

O'zbekiston BMT Ustavining maqsad va tamoyillariga hamda xalqaro huquqning umume'tirof etilgan boshqa normalariga sodiq ekanini hamisha namoyon etib kelgan.

Gender tengligi ham rivojlanish maqsadi, ham iqtisodiy siyosatga to'g'ri yondashuvdir, chunki rivojlanish hamma uchun, ayollar va erkaklar uchun teng ravishda erkinliklarni kengaytirish jarayoni sifatida qaraladi.

O'zbekistonda islohotlarning barcha bosqichlarida olib borilayotgan ijtimoiy-iqtisodiy siyosat keng ko'lamli masalalarni o'z ichiga oladi. Aholi daromadlarini muntazam oshirish, bandlik va mehnat munosabatlarini shakllantirish, aholining ayrim toifalari, jumladan, tadbirkor va fermer ayollarni ijtimoiy himoya qilish va qo'llab-quvvatlash borasida qo'shimcha kafolatlar berildi.

Xususan, xotin-qizlar bandligini ta'minlash, ularni tadbirkorlik faoliyatiga keng jalb etish maqsadida imtiyozli kreditlar ajratish amaliyoti yo'lga qo'yildi. Tijorat banklarining mikrokreditlar bazasi mijozlarining 30% dan ortig'ini ayollar tashkil

etadi. Tijorat banklari hisobidan 4,9 ming nafardan ziyod xotin-qizga 172 trillion so'm miqdorida kreditlar ajratildi. Natijada, biznesni boshlagan ayollar soni bir yil ichida 45000 ga oshdi.

2019-yildan boshlab davlat buyurtmasi asosida aholini ish bilan ta'minlash va yangi ish o'rinlari yaratish tizimi yo'lga qo'yildi. O'z-o'zini ish bilan band bo'lgan fuqarolarga vaqtincha ishlash uchun ruxsatnoma berish va ularning ish stajini qayd etish tartibi joriy etildi. Natijada norasmiy sektorda band bo'lgan ayollar ulushi 27 foizga yetdi.

Respublikaning chekka hududlarini rivojlantirish, qishloqlarni obodonlashtirish, qishloqlarda yashovchi ayollarning iqtisodiy faolligini qo'llab-quvvatlash orqali qashshoqlikni kamaytirishga ham alohida e'tibor qaratildi. 1,5 milliondan ortiq ayol qishloq xo'jaligining turli sohalarida ishlaydi.

Tadbirkorlik sub'ektlarining 20%, shu jumladan fermer xo'jaliklarining 7,3% ayollar tomonidan boshqariladi. Ommaviy axborot vositalari faoliyati gender tengligini targ'ib qilish va unga erishishda ham muhimdir. Zamonaviy ijtimoiy va siyosiy faol ayollar qiyofasini aks ettiruvchi, ayollar va erkaklar uchun yaratilgan imkoniyatlarni yorituvchi radioeshittirishlar va teleko'rsatuvlar soni ko'paydi.

Birlashgan Millatlar Tashkilotining Global kun tartibidagi barqaror rivojlanish maqsadlarini izchil amalga oshirish bo'yicha tizimli ishlarni tashkil etish maqsadida O'zbekistonning 2030-yilgacha barqaror rivojlanish sohasidagi milliy maqsad va vazifalari qabul qilindi. In gender tengligini ta'minlash va barcha ayollarning huquq va imkoniyatlarini kengaytirish maqsadida, siyosiy, ijtimoiy, iqtisodiy va boshqa sohalarda zarur chora-tadbirlar belgilandi.

2003-yilda Professor Pan Jinxi (2003) birinchi gender inson kapitali tushunchasini taklif qildi. Shundan so'ng, ayollarning inson kapitali bo'yicha tadqiqotlar boshlandi. Iqtisodiyotning turli sohalarida modernizatsiyaning yuqori sur'atlari o'sish va rivojlanishga turtki bo'lishiga qaramay, ular ayollarni ortda qoldirishi mumkin, chunki ular tezkor tarkibiy o'zgarishlarga muvaffaqiyatli moslashish uchun zarur bo'lgan ko'nikma va ma'lumotga ega emaslar. Hozirgi vaqtda ayollar mamlakat aholisining qariyb 50 foizini tashkil qiladi, ammo ularning rasmiy mehnat bozoridagi ishtiroki cheklanganligicha qolmoqda.

Inson kapitalini rivojlantirish mashaqqatli mehnatdir. Shuning uchun, buni bir kunda qilish mumkin emas. Bu borada tayyor echimlar yo'q. Har bir mamlakat o'z yo'nalishini belgilashi kerak. Shu nuqtai nazardan, bugungi kunda O'zbekistonda yoshlar va xotin-qizlar uchun maqsadli ish mexanizmi joriy etilmoqda. Hukumatning jiddiy sa'y-harakatlari tufayli gender tafovuti kamayganiga qaramay, ayrim hududlarni rivojlantirishda gender tengsizligi muammolari saqlanib qoldi. Bir qator tarmoqlar jinsi bo'yicha o'rtacha daromad darajasida sezilarli farqlar bilan ajralib turadi, mehnat bozorida ayollar sonini ko'paytirishda muammolar mavjud. Jamiyatning o'ziga xos ehtiyojlarini qondirishga qaratilgan tadbirlarni amalga oshirish va barcha aholi qatlamlari uchun xavfsiz va mustahkam jamiyat yaratish uchun birgalikda ishlash muhim. Profilaktik tadbirlarni o'z vaqtida va samarali qo'llab, jamiyat xavfsizligi va

tinchligiga ustuvor ahamiyat berish orqali fuqarolar sog'lom va erkin hayot kechirishi mkoniyatiga ega bo'lgan adolatli va farovon jamiyat qurishimiz mumkin²⁵.

Mavzu bo'yicha adabiyotlarni tahlil qilish xorijiy tajribalarga tayanib shuni ta'kidlash kerakki, ko'plab iqtisodchilar tadbirkorlik va biznesni rivojlantirish va ularni amalda qo'llash bilan shug'ullanishgan. Ular qatoriga F. Kotler, M. Porter, D. Evans, I. Ansoff, M. Berman, M. Golubkov, P. Samuelson, D. Marshall kabi mashhur olimlarni kiritishimiz mumkin.

Mamlakatimizda marketing sohasida ko'p yillar davomida olib borilgan tadqiqotlar milliy xususiyatlarga asoslangan bo'lsa, iqtisodiyotda tadbirkorlik nazariyasini rivojlantirishga katta hissa qo'shgan olimlarni e'tirof etish zarur. Bular: M. Muxammedov, M. Pardaev, R. Ibragimov. Y. Abdullaev, A. Saliev, M. Sharifxo'jaev,

B. Xodiev, D. Raximova, R. Boltaboev, Sh.D. Ergashxo'jayeva Sh.A. Musayeva va boshqalarni kiritish mumkin.

Tadqiqot metodologiyasi. Tadqiqot jarayonida tizimli yondashuv, mavhum-mantiqiy fikrlash, guruhlash, taqqoslash, omillarni tahlil qilish, tanlab kuzatish usullari qo'llanilgan.

Tahlil va natijalar. Ayollar, biznes va qonun 2023 ayollarning qonuniy huquqlarining hozirgi holatini batafsil bayon qiladi. Ushbu tadqiqot ma'lumotlar to'plamini va ayollarning ish hayoti indeksini taqdim etadi. Hukumatlar, xususiy sektor va fuqarolik jamiyati ushbu asosdan ayollarning iqtisodiy imkoniyatlarini kengaytirishdagi to'siqlarni aniqlash va olib tashlash, ishchi kuchi va tadbirkorlikda ishtirok etishni rag'batlantirish uchun foydalanishi mumkin.

Jahon banki guruhining kreditlash va texnik yordam operatsiyalari loyihani ishlab chiqish uchun tahliliy asos yaratish uchun ayollar, biznes va huquq to'g'risidagi ma'lumotlardan foydalanadi. Atlantika Kengashi kabi boshqa muassasalar; teng choralar 2030 yil kun tartibi; Jorjtaun ayollar, tinchlik va xavfsizlik instituti; meros fondi; Millennium Challenges Corporation; va BMT ayollari undan ayollarning jamiyatdagi mavqeini oshirish uchun foydalanadilar. Ayollarning iqtisodiy faolligi butun dunyoda va O'zbekistonda erkaklarnikidan past. 2021 yil yakunlariga ko'ra, bu ko'rsatkich ayollar orasida 41,3% va erkaklar orasida 56,9% ni tashkil etdi²⁶.

Statistikalar ma'lumotlarga ko'ra, 2021 yil boshiga kelib, mehnatga layoqatli aholi 20 135 100 kishini tashkil etdi, shundan 9 629 800 nafari ayollar edi. 2021 yilda ayollar orasida ishsizlik darajasi 13,3% ni tashkil etdi (dunyoda 6,1% ga nisbatan). Bu erkaklar orasida ishsizlik darajasidan ikki baravar ko'p. Ishsiz ayollarning aksariyati o'rta (65,8 foiz) va o'rta (28,5 foiz) ma'lumotli ayollar, shuningdek, oliy ma'lumotli ayollar (3,4 foiz).

²⁵ Ў.М. Атажанов. Бухоро вилоятида жамоат хавфсизлигини таъминлашда фуқаробай ишлаш ва ҳуқуқбузарликларни барвақт олдини олишни такомиллаштиришнинг айрим жиҳатлари. 2024. World of Science, June, Volume-7, Issue-6. 141-6.// https://scholar.google.ru/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=p4NyltQAAAAJ&citation_for_view=p4NyltQAAAAJ:UeHWp8XOCEIC

²⁶ The official website of the World Bank. Electronic source: <https://openknowledge.worldbank.org/server/api/core/bitstreams/b60c615b09e7-46e4-84c1-bd5f4ab88903/content>

1-jadvalda iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha mamlakatimizdagi ish o'rinlarining umumiy sonidagi ayollar ulushi ko'rsatilgan. Ushbu jadvaldan ko'rinib turibdiki, iqtisodiy faoliyat turiga ko'ra ish joylarida ayollarning eng past foizi qurilish, tashish va saqlashning iqtisodiy faoliyatida kuzatilmoqda, 2021-yil ko'rsatkichlariga ko'ra qurilish faoliyati 6,3% va transport faoliyati 7,1% ni tashkil etadi. iqtisodiy faoliyat turiga ko'ra tashkil etilishida eng yuqori ko'rsatkich ta'lim faoliyatida 73,8%, sog'liqni saqlash va ijtimoiy xizmatlarda 77,3% kuzatildi.

2022-yilda mehnatga layoqatli aholining mehnat bozoridagi ishtirok darajasi 60% ni tashkil etgan bo'lsa, bu ko'rsatkich erkaklar orasida 71,9% va ayollar orasida 46,6% ni tashkil etdi. Umuman olganda, ayollarning iqtisodiy faolligi erkaklarning iqtisodiy faolligidan 1,5% kam.

2016-2021 yillarda iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha ayollarning umumiy bandlikdagi ulushi, %²⁷

Ko'rsatkichlar	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Qishloq xo'jaligi va baliqchilik	4.3	4.3	4.1	4.2	42.4	42.4
ishlab chiqarish sanoati	4.1	4.6	5.2	7.0	46.2	45.8
qurilish	5.8	5.8	5.8	6.2	6.3	6.3
ulgurji va chakana savdo; avtotransport vositalari va mototsikllarni ta'mirlash	5.1	5.8	0.3	1.5	49.7	49.0
Transport va saqlash	7.2	7.2	7.2	7.2	7.2	7.1
turar joy va oziq-ovqat xizmatlari	5.2	5.8	1.7	2.1	51.7	51.0
axborot va kommunikatsiya	3.2	3.7	4.4	2.3	35.2	35.0
moliyaviy va sug'urta faoliyati	3.7	3.2	8.7	4.8	37.4	37.6
davlat boshqaruvi va mudofaa; majburiy ijtimoiy ta'minot	2.9	2.4	8.4	6.8	27.8	27.5
sog'liqni saqlash va ijtimoiy xizmatlar ko'rsatish	7.5	7.6	6.5	6.8	76.3	77.3
Ta'lim	7.7	7.7	7.7	7.7	74.9	73.8

²⁷ Statistics Agency under the President of the Republic of Uzbekistan. Electronic source: www.gender.stat.uz

	5.6	5.6	5.7	5.7		8
--	-----	-----	-----	-----	--	---

YUNESKO ma'lumotlariga ko'ra, dunyodagi tadqiqotchilarning atigi 30 foizi ayollardir. Ko'proq ayollar universitetlarga kirar ekan, ko'pchilik ilm-fan sohasida martaba uchun zarur bo'lgan oliy ma'lumotdan voz kechmoqda. Bundan tashqari, qizlar duch keladigan stereotiplar, oilaga g'amxo'rlik qilish mas'uliyati va kasb tanlashda ayollar duch kelishi mumkin bo'lgan noto'g'ri qarashlar mavjud. O'tgan yillarda oliy o'quv yurtlarida tahsil olayotgan talabalarning jinsi bo'yicha foizida ma'lum farqlar mavjud edi.

Yuqoridagi jadvaldan ko'rishimiz mumkinki, 2016-2017-yillarda ayollarning 38,3 foizi oliy ta'lim muassasalarida bakalavriat ta'lim sohasida tahsil olgan. biz erkaklarda bu ko'rsatkich 61,7% ni tashkil etishini ko'rishimiz mumkin, bu ayollarga qaraganda 33,4% ko'proq. 2021-2022 o'quv yili boshiga kelib bakalavr darajasida tahsil olayotgan ayollar soni 45,6% ni tashkil etdi, bu 7,3-2016 o'quv yiliga nisbatan 2017% ga oshdi. 2021-2022-yillarda oliy ta'lim muassasalarida tahsil olayotgan erkaklarning 54,4 foizi oliy ta'lim muassasalarida tahsil olayotgan ayollarga nisbatan 8,8 foizga ko'pdir. bu sodir bo'lganini ko'rishimiz mumkin²⁸.

2016-2017-yillarda ayollarning 36,8 foizi oliy ta'lim tashkilotlarining magistratura ta'limi sohasida tahsil olgan. erkaklarda bu ko'rsatkich 63,2% ni tashkil etdi. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, 2018 – 2019-yillarda oliy ta'lim tashkilotlarida gender tengsizligi bilan bog'liq farqlar mavjudligini ko'rishimiz mumkin.

O'zbekiston Respublikasi hukumati kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub'ektlari uchun ishbilarmonlik muhitini yaxshilashga qaratilgan siyosiy chora-tadbirlar, shuningdek, maishiy dasturlar, shuningdek, oilaviy tadbirkorlik va hunarmandchilik, hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishga qaratilgan xotin-qizlarning mehnat bozoridagi ishtirokini kengaytirish niyatida. dasturlar, jamoat ishlari dasturlari orqali yangi ish o'rinlari yaratish maqsadga muvofiqdir. Mamlakatimizda xotin-qizlarning qadr-qimmatini yuksaltirish borasida amalga oshirilayotgan keng ko'lamli islohotlar, albatta, hal qiluvchi ahamiyatga ega, chunki bu borada huquqiy asoslar yaratilib, muntazam takomillashtirilmoqda.

Xulosa va takliflar. Kelgusida xotin-qizlarning faol ishtiroki iqtisodiy o'sishning yuqori sur'atlarini saqlab qolish va butun O'zbekiston aholisi va ayollari farovonligini oshirish uchun milliy salohiyatni oshirishni ta'minlaydi. Ayollarning mamlakat iqtisodiyotida samarali ishtirok etishi va iqtisodiy ko'rsatkichlarning yaxshilanishi o'rtasidagi bog'liqlik butun dunyoga ma'lum.

Respublikamizda ayollarning mehnat bozoridagi faolligini tahlil qilish natijasida quyidagi xulosalarga kelish mumkin:

- Respublikamizda so'nggi paytlarda ayollarning iqtisodiy faolligi darajasi asta-sekin o'sib bormoqda
yillar;

²⁸ Statistical agency under the President of the Republic of Uzbekistan. Electronic source: www.gender.stat.uz

- O'zbekistonda ayollarning asosiy tarmoqlar bo'yicha taqsimlanishi dunyo bo'yicha o'rtacha ko'rsatkichga teng,

Jahon banki ma'lumotlariga ko'ra, qishloq xo'jaligi sohasida 26,9%, sanoat % 17,4% va xizmat ko'rsatish sohasida 58,7% ;

- ayollar va erkaklar kasb tanlashda katta farqlar mavjud. Aksariyat hollarda ayollar sog'liqni saqlash, pedagogika va ijtimoiy xizmatlar kabi ijtimoiy va gumanitar yo'nalishlarni afzal ko'rishadi.

- ish bilan band bo'lganlarning eng katta ulushi ayollar tegishli bo'lgan iqtisodiy faoliyat sohasidagi eng kam oylik ish haqiga to'g'ri keladi.

So'nggi yillarda respublikamizda xotin-qizlarning iqtisodiy faolligini oshirish bo'yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlarning ahamiyatini e'tirof etib, kelgusida quyidagi ishlarni amalga oshirish taklif etilmoqda:

- it sohasida, moliya va sug'urta sohasida ayollarning bandlik darajasini oshirish choralarini ko'rish va munosib ish o'rinlarini yaratish;

- ayollarning ko'pchiligi ish bilan band bo'lgan sohalarda, ya'ni ta'lim va sog'liqni saqlash sohasida oylik ish haqini izchil oshirish;

- xotin-qizlar, ayniqsa, qishloq joylaridagi ayollar uchun tadbirkorlik faoliyati bilan shug'ullanish imkoniyatlarini yanada kengaytirish;

-bolalarni parvarish qilish ta'tilida bo'lgan ayollarni ijtimoiy himoya qilish va moddiy qo'llab-quvvatlash, ishsiz onalarga 2 yoshgacha bo'lgan bolalarni parvarish qilish uchun uch oylik nafaqalar berish tizimini tiklash maqsadida;

- bu ta'lim va oila majburiyatlarini uyg'unlashtirish uchun shart-sharoitlar yaratish, bola saqlash 3 yoshgacha tark keyin mehnat bozorida ayollar tuzatishlarni engillashtirish maqsadga muvofiqdir.

Umumiy xulosa qilish uchun shuni unutmashimiz kerakki, har bir kuchli erkakning yutuqlari ortida nozik ayolning mehnati va mehnati yotadi. Ayollar ijtimoiy moddiy boyliklar, inson resurslarini yaratuvchilardir. Shu sababli, ayollarning ta'lim olishlari uchun zarur shart-sharoitlarni yaratish, ularning ta'lim imtiyozlarini oshirish, fan sohasida ilmiy tadqiqotlar olib borish va umuman, ularning jamiyatdagi yuqori mavqeini ta'minlash, erkaklar va ayollar o'rtasida teng ish bilan ta'minlanishini ta'minlash zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Mirziyoyev. SH.M. (2022) O'zbekistonning yangi rivojlanish strategiyasi. Tugallangan ikkinchi nashr. - Toshkent: O'zbekiston nashriyoti, 416 bet.

2. Farmon (2022) Farmon Yo'q. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-60 28.01.2022 yildagi "yangi O'zbekistonning 2022-2026 yillarga mo'ljallangan rivojlanish strategiyasi to'g'risida". elektron manba: <https://lex.uz / uz / docs/-5841063>

3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 22.07.2022 yildagi qarori. PQ-329on ayollar uchun kasb-hunar va tadbirkorlikni o'qitish tizimini takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar" 22.07.2022 yil. PQ-329

4. Hakim, C. (2004) ayollar ishidagi asosiy masalalar: ayollarning xilma-xilligi va ayollar bandligining qutblanishi. London: Shisha Uy Matbuoti.

5. Хамедов И. О концепции и проекте закона о государственной службе // Жамият ва бошкарув. 2017. № 3. С. 144.

6. Анисимов Л.Н., Анисимов А.Л. Трудовые отношения и материальная ответственность. — М.: издательство «Эксмо» 2013.

7. Атаманчук С. Г. Государственная служба: кадровый потенциал: учебное пособие / С. Г. Атаманчук, В. И. Мотирко. — Москва, 2005 — 181 с. (Atamanchuk S. G. Public service:

8. Ў.М. Атажанов. Бухоро вилоятида жамоат хавфсизлигини таъминлашда фуқаробай ишлаш ва ҳуқуқбузарликларни барвақт олдини олишни такомиллаштиришнинг айрим жиҳатлари. 2024. World of Science, June, Volume-7, Issue-6. 141-б.//

https://scholar.google.ru/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=p4NyltQAAA AJ&citation_for_view=p4NyltQAAAAJ:UeHWp8X0CEIC